

פניני הפרשה

ראה

עלון מס'

1001

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

מזומן אבל מזויף

נציגי מס הכנסה השיתו קנס כבד על אדם אחד, והלה ללא עוררין, הושיט להם מיד חפיסת שמרות כחולים מגוהצים. הדבר העלה ישר את השדם, וכדי לאמת את החשד, הם דרשו סכום גבוה יותר. גם הפעם שלף האיש את הסכום במזומן. הבינו שלפניהם זייפן מדופלם, וכדי לוודות זאת סופית, דרשו ממנו סכום מופקע. האיש לא נבהל, אך אמר להם: "עשו טובה, קחו את המכונה ותדפיסו בעצמכם כמה שאתם רוצים. אתם חושבים שיש לי כח לעמוד להדפיס לכם כל הלילה...".

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה", פותחת הפרשה ומבארת שהברכה תהיה בשמיעה אל מצוות ה', והקללה כאשר לא שומעים למצוות התורה. אלא שיש להבין מדוע נאמר "ראה"? כיצד ניתן לראות ברכה וקללה? יתרה מזו, התורה בעצמה מדגישה שהברכה והקללה תלויות ב"שמיעה" ("אשר תשמעו")?

אלא, מובא בילקוט שמעוני: "ברכה וקללה למה נאמר? לפי שנאמר 'החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה', שמא יאמרו ישראל הואיל ונתן המקום לפנינו שני דרכים דרך החיים ודרך המוות – נלך באיזו מהם שנרצה? ת"ל 'ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך'. משל לאחד שהיה יושב בפרשת דרכים, והיו לפניו שני שבילים: אחד שתחלתו מישור וסופו קוצים, ואחד שתחלתו קוצים וסופו מישור. והיה מודיע את העוברים ואת השבים, ואומר להם: שאתם רואים שביל שתחלתו מישור – בשתים ושלוש פסיעות אתה מהלך במישור, וסופו לצאת בקוצים. ואתם רואים שביל זה שתחלתו קוצים – בשתים ושלוש פסיעות אתה מהלך בקוצים, וסופו לצאת במישור. כך אמר להם משה לישראל: אתם רואים את הרשעים שהם מצליחים – בשניים ושלושה ימים הם מצליחים בעולם הזה, וסופו לדחות באחרונה...".

שני דרכים נצבים לפני האדם: יצר הרע מראה לו את הדרך הנראית קצרה אך בסוף מתגלית כדרך ארוכה ומלאה חתחתים, ואילו יצר הטוב מראה לו את הדרך שנראית ארוכה וקשה, אך בהמשך היא מתגלית כדרך הקצרה והקלה. מלמדת התורה שבדי לזכות לברכה, יש צורך לראות ולצפות את הברכה הגדולה שעתידיה להיות בדרך התורה, ובלא זה לא תספיק שמיעה וקבלה. אמנותו של היצר הרע היא להציג בפני האדם את ראשית הדרך בלבד, בעודו מכסה בידו האחרת על המשך המסלול, לבל יבחין האדם מה יהיה באחריתו אם יעשה את העבירה. כשמפתחו לגנוב למשל, מראה לו איך תיכף ומיד יהיה בידו סכום כסף גדול וכן כל כיוצא בזה. יצר הטוב לעומתו, משתדל להסב את תשומת לב האדם דוקא להמשך הדרך, אל התוצאה ההרסנית של מעשה שלילי, ולעומת זאת אל השכר הצפון לו עבור כל התגברות והתגברות.

ההנאה שמעניק היצר הרע הינה רגעית בלבד, ובחלוף הזמן הקצר הזה הריקנות והאכזבה תופסת את מקום ההנאה. והרי זה דומה לאדם שקורה ספר דמיוני ומזדהה עם גבור הסיפור, וכשהגבור בצרה, הוא מצטער ובוכה יחד עמו, וכשהגבור מצליח, הוא שמח ומאושר יחד עמו. אך רק יסגור את הספר, ההנאה והצער הדמיוניים הללו יעלמו בן-רגע. הוא ינחת לקרקע המציאות, ויבין כי שנה בהנאה מזויפת שאין לה שום משמעות.

אומר היצר הטוב לאדם: אמנם היצר הרע משלם בשמרות מזומנים, הוא שולף אותם מגוהצים ובלי מאמץ, אך כשמציעים כאלה סכומים בקלות, בדרך כלל מדובר בכסף מזויף... וודאי עדיף צ'קים דחויים משמרות מזויפים...

עצה טובה	לא תהו בראי
אתה מסופק אם לקבל תפקיד מסוים, שאל את עצמך: הייתי רוצה שהתפקיד הזה יהיה כתוב על המצבה שלי? ... (הרב נח וינברג זצ"ל).	חושך החושך מעורר הפרשת הורמון אשר משפיע על תהליכים רבים בגוף, וביניהם מחזור השינה. לכן כדי למנוע נדודי שינה נהוג להחשיך את החדר בו מתכוונים לישון.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"כמו שדרך אנשי המלחמה לקבוע מקום תחנותם קודם רחוק ממקום המלחמה להכין שם כלי המלחמה וכיוצא, כך אנו קובעים ימי חודש אלול קודם בוא יום המלחמה בראש השנה ויום הכפורים, ומכינים ומרבים תפלות ותחינות וסליחות". ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש נ"ו).

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה (י"ד, כ"ב)

איתא במדרש תנחומא: אם תעשר – מוטב, ואם לאו – יצא עשו איש שדה. ע"כ. ועיין בס' דבר השוה מה שפירש במדרש זה. ואשר ייראה לי בס"ד לפרש הקשר בין ענין המעשר לבין עשו הרשע, וכן להבין את המדרש הנ"ל שלכאורה קצת תמוה כי הרי הפסוק מדבר על מי שמעשר תבואתו, שהנה ישנם שתי מדות של הנותנים ומעשרים מתבואתם וממזונם: האחד מעשר משום שכן נצטוינו, ואמנם גם הוא צדיק גמור וכמו ששנינו (פסחים דף ח' ע"ב) האומר סלע זו לצדקה על מנת שיחיה בני הרי זה צדיק גמור, והיינו טעמא כמו שכתבו התוס' שם משום שבודאי אין כוונתו רק על מנת שיחיה בנו כי ברור שגם אם ח"ו לא יהיה בנו לא יתחרט על מה שנתן. אבל בכל זאת הדבר ברור שמי שנותן לשם שמים שכרו גדול יותר כי עושה שלא על מנת לקבל פרס. ומה שאמרו בגמרא (תענית דף ט' ע"א) עשר בשביל שתתעשר, אין הכוונה שכל מטרתו בנתינת המעשר תהיה בשביל להתעשר, אלא שהגמרא מפרשת לנו מה יהיה שכרו של הנותן מעשר. אולם כנגדם יש סוג שלישי שאינו מעשר כלל לעצמו, רק כשהוא נמצא בפרהסיא מראה עצמו כאילו הוא חסיד ומדקדק על המעשרות כי פוחד מה יאמרו עליו הבריות. וזה הדמיון לעשו שחיה איש שדה, והיה צד את אביו יצחק בפיו ושואלו כיצד מעשרין את התבן והמלח וכיו"ב רק כדי להראות שהוא צדיק כביכול. וזה כוונת המדרש הנ"ל, אם תעשר – מוטב, אבל אם לא תעשה כן רק תראה עצמך כמו שמעשר – יצא עשו איש שדה. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

הכל תלוי בשמיעה!

אינו שומע, אינו ראוי לכלום. לומד מכך השפת אמת שהשמיעה היא שלמות האדם, וכפי ההכנה שלו לשמוע את מצוות התורה, כך הוא הופך לכלי מחזיק ברכה.

*

פעם פגשו 'משכילים' את המגיד מדובנא זצ"ל וביקשו ממנו למשול להם אחד ממשליו, אלא שתנאי התנו עמו לבל יסיים בפסוק כדרכו תמיד.

פתח המגיד ואמר: משל למה הדבר דומה, למלמד דרדקי שיצא עם תלמידיו אל מחוץ לעיר לחזות בנפלאות הבריאה. אמר הרב לתלמידיו: "בני, אם תראו כלבים באים עליכם, לא תגורו מפניהם, אמרו מיד את הפסוק 'ולכל בני-ישראל לא יחרץ כלב לשונו' (שמות יא, ז) ולא יאונה לכם כל רע".

תוך כדי דיבור הגיחה לעברם חבורת כלבים.

מיד נשא הרב את רגליו וברח. נשאו גם התלמידים את רגליהם ונפוצו לכל עבר.

לאחר שיצאו מכלל סכנה ושבו לרכם, תמהו בפניו: "רבי, מה ראית לברוח? היה לך לומר את הפסוק?!"

החזיר להם הרב: "בני, יפה אתם שואלים, אבל מה אעשה והכלבים כאן עזי-נפש שאפילו פסוק אינם רוצים לשמוע..."

אם נשים לב, התורה בתחילת הפרשה אינה אומרת: "הברכה אשר תקיימו את המצוות והקללה אם לא תקיימו את המצוות", אלא "הברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו".

רבנו האור החיים הקדוש שמעיר על כך, מיישב שבא הדבר ללמדנו כי הברכה והקללה תלויות בשמיעה! מספיק שלא שומעים, כבר סרים מן הדרך. וכשסרים מן הדרך, מיד הולכים אחרי אלוהים אחרים.

לעומת זאת, כשמטים אוזן לשמיעת דברי תורה, זוהי הברכה, "שהשומע דברי אלהים חיים התורה מטיבה נפשו ומיישרתו כי יש בה סם חיים".

על הכל ניתן לגשר פרט לאבדן השמיעה. כשאדם חוטא חלילה, מצבו ניתן לתיקון. אם ייחשף למסר המתאים, הוא עשוי להבין את השגיאה שבהתנהלותו ולשפר את דרכיו. אך תנאי אחד הכרחי לכך, והוא: הקשבה.

הדברים המשפיעים והיעילים ביותר לא יעזרו למי שלא יטה אוזנו אליהם. וכבר אמר שמואל הנביא: "הֲנָה שֹׁמֵעַ מִזְבַּח טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֻלָּב אֵילִים" (שמואל א' טו, כב).

הגמרא במסכת בבא קמא (פ"ה ע"ב) אומרת: "חירושו - נותן לו דמי כולו". ומסביר שם רש"י, שאם

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

איך עבר חוק ההפלות?

רבי אריה לויין וביקשוהו שידבר על לבה של בתם. הרב שראה בדבר הצלת נפשות, נסע מביתו שבירושלים לרמת גן ונקש על דלת ביתה. משפתחה, החל הרב להתייפח ולייבב. כאבו של העובר נגע ללבו והוא לא הצליח לעצור את הכאב. דבר לא הוציא מפיו, ורק הדמעות הרותחות אמרו את שלהן. האשה הצעירה עמדה מולו חסרת אונים תוך כדי שהיא מנסה להרגיעו, אך לשוא.

כיון שהבינה עד היכן הדברים מגיעים, אמרה בנסיון להרגיעו: "כבוד הרב, אל תבכה, אני נשבעת לך - אביא אותו לעולם". משיצאו הדברים מפיה, בירכה הרב בבריאות איתנה ועזב את המקום.

האם אכן עמדה בדיבורה, ובבריתו של הילד העניקו לו הוריו את השם שמואל.

סיים הרב רפאל לויין את סיפורו ופנה אל שר המשפטים: "האם אתה יודע מיהו אותו שמואל?"

שר המשפטים היה נבוך, והרב לויין המשיך: "שמואל הזה הוא אתה! - שמואל תמיר".

השר לא האמין למשמע אוזניו. הוא צלצל בנוכחות הרבנים אל אמו ובירר האם הסיפור נכון. האם החלה לבכות, ואישרה את דבר המעשה. היא הסבירה שבשל מצבם הכלכלי הקשה הם חשבו על הפלה, אך תודה לאל היא חזרה בה.

הסיפור נגע ללבו של שר המשפטים. הוא הפך לתומך נלהב של החוק, ואכן זמן קצר לאחר מכן "חוק ההפלות" הפך לחלק מחוקי מדינת ישראל.

בשנת תשל"ח ניטשה במדינת ישראל מערכה ציבורית רחבה למען חקיקת החוק למניעת הפלות. שר המשפטים דאז, שמואל תמיר, היה מן המתנגדים הבולטים לחקיקת החוק, ונראה היה כי המאמצים למען חקיקתו נועדו לכשלון.

והנה כשעלה החוק לדיון על שולחן הממשלה, התברר כי שר המשפטים שינה דעתו והפך לתומך נלהב לחוק זה. האחראי לשינוי בתודעתו של שר המשפטים היה רבי רפאל לויין, בנו של רבי אריה לויין. ומעשה שהיה כך היה:

ערב הדיון בממשלה, ביקשו ראשי אגודת ישראל להפגש עם שר המשפטים כדי לנסות לשכנעו להסיר את התנגדותו. הם הגיעו לביתו, כשהם מלווים ברבי רפאל לויין. הרעיון לצרף את רבי רפאל למשלחת הפוליטית, נבע מתוך תקווה כי היכרותו עם השר תמיר, שבעבר היה חבר בארגון האצ"ל ומקורב לרבי אריה לויין, אבי אסירי המחתרות, תסייע בידם להטות את לבו.

כשנכנסו חברי המשלחת לבית השר, ביקש רבי רפאל את רשות הדיבור, כדי לספר לשר סיפור ששמע מאביו, רבי אריה.

ברמת גן - פתח הרב בסיפורו - התגורר זוג צעיר שזה עתה החל את דרכו המשפחתית. תוך זמן קצר הרתה האשה למזל טוב, אלא שההריון היה למורת רוחה, ומסיבות כלכליות ואישיות היא ביקשה להפסיק את הריונה.

כשנודע הדבר להוריה, ניגשו בבחילה לביתו של אבי

☺ זה כא חוק! ☺

אדם מגיע ל'באבא' מפורסם וזועק: "השלטון רוצה לקחת את הבן שלי לצבא!". המקובל עוצם את עיניו מתרומם לעולמות העליונים ואחר רגעים מספר קובע חד משמעית 'ברוח קדשו': "הם לא לוקחים את הבן שלך לצבא".

כעבור שבוע, האיש מגיע שוב ומתלונן: "שלחו לי מכתב שבעוד שבועיים הם באים לקחת את הבן שלי לצבא! מה עושים?". המקובל עוצם עיניו חזק ושוב קובע נחרצות: "הם לא לוקחים את הבן שלך לצבא!". עוברים שבועיים והאיש מגיע ל'באבא', הפעם מבוהל עד עמקי נשמתו: "עכשיו ממש, הצבא נמצא בבית שלי ולוקח את הבן שלי!".

"נכון" מהנהן המקובל בעצימת עינים "עכשיו, הם באמת לוקחים את הבן שלך לצבא..."

☺ חוק חוק כא... ☺

ישנם מקובלים מאחזי עינים המכוונים את תחזיותיהם בהתאם לשינויי המציאות, ויש להיזהר לפנות רק לצדיקים הידועים בתורתם וביראתם.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: האם מותר ללמד קבלה לבחורים לפני גיל עשרים?
תשובה: לפני גיל 20 לרווקים אסור ללמוד קבלה. הלומדים אחר הנישואין ומגיל 20 ומעלה, אם הם תלמידי חכמים ויראי שמים באמת, יש להם על מה שיסמוכו. אבל עדיף להמתין לגיל 40 כדעת הש"ך (יו"ד סי' רמ"ו סעיף ו'), וללמוד רק מפי מקובל אמיתי, כי הרבה מקובלים בימינו משובשים רח"ל. ואת צנועים חכמה.

שאלה: בגלל קשיים במנין לאמירת סליחות באשמורת הבוקר, עברנו לחצות לילה. אנחנו ישנים משעה 22.00 עד 23.30, וקמים לאמירת סליחות ותיקון חצות. לאחר מכן אנו חוזרים לישון עד 5.30 לתפלת שהרית. שאלתי, מתי עלינו: 1. ליטול ידים בברכה. 2. לומר ברכות השחר. 3. לומר ברכות התורה, ביקיצה לפני חצות או בבוקר?
תשובה: 1. בבוקר. 2. בבוקר. 3. פעמיים.

שאלה: האם אפשר לקיים מנין לסליחות מהשעה בה מתחילה תפלת הותיקין?
תשובה: אם אפשר לעשות שני מניינים ושלא יפריעו אחד לשני – אין הכי נמי. ואם לא – אין לבטל מנין ותיקין מפני סליחות שלא בזמנן!

שאלה: אדם שזמנו מצומצם וקם בבוקר לסליחות ומפני כן מפסיד אמירת הקרבנות, האם טוב עושה?
תשובה: ישלים הקרבנות אחרי התפלה ולא יפסיד הסליחות.

שאלה: כשאין מנין בתחילת הסליחות, האם אפשר לקרוא את הקטעים בארמית?
תשובה: מנהגנו לומר גם ביחיד. וראה מה שהארכתי בזה בהקדמתי לספר "סדר הסליחות" להרה"ג אבירן יצחק שליט"א (בני ברק התש"ן).

שאלה: האם בקטעים כמו "רחמנא" אפשר לענות "בדיל ויעבור" בלבד בלי לומר בלחש יחד עם החזן "רחמנא וכו'", ומה לגבי סיום משפטים שיש בהם שם ה', כמו למשל בקטע של יום ג' בסליחות?
תשובה: אפשר לשמוע מהחזן, וכן אנו נוהגים לגבי רחמנא, לענות רק "בדיל ויעבור". וכן בתחינה ליום שלישי, אפשר לומר רק את הסיום בלבד, כי הוא קטע מפסוק.

בשורה משמחת

יצא לאור שו"ת

זרע דוד

להגאון רבי סאסי הכהן זצ"ל

מגאוני ג'רבא הידוע בעינונו הודך

במהדורא משוכללת ומדויקת ובתוספת הערות והגהות מכת"י הגאון רבי שלמה מאזוז זצ"ל

ניתן להשיג בישיבת "כסא רחמים"

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

להצלחת נבונה בן חביבה ה"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל

לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל

לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל